

Van: [REDACTED]
Aan: [Postbus Kiesraad](#)
Onderwerp: FW: stembalies
Datum: vrijdag 31 mei 2013 9:49:00

[REDACTED]

[REDACTED]

Onderwerp: RE: stembalies

Geachte heer/mevrouw [REDACTED]

Minister Plasterk van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft in april van dit jaar de Commissie onderzoek elektronisch stemmen in de het stemlokaal ingesteld. De commissie gaat een risicoanalyse maken van het elektronisch stemmen en adviseren over hoe eventuele risico's kunnen worden afgedekt. Ook gaat is het de bedoeling dat de commissie eisen zal opstellen die aan elektronisch stemmen moeten worden gesteld. De ambitie van de commissie is om aan het eind van dit jaar een advies uit te brengen (eind 2013). Na het advies is het aan het parlement om te bezien hoe het dossier rondom elektronisch stemmen al dan niet verder zal worden ontwikkeld. Het dossier rondom elektronisch stemmen is een omvangrijk dossier; de politiek en verschillende actoren zullen hiermee op de lange termijn aan de slag gaan. Gelet op de omvang van het dossier en de verschillende facetten en actoren (bijvoorbeeld de politiek, maatschappelijk draagvlak, verschillende instanties en organisaties) die hierin een rol spelen zal het niet aannemelijk zijn dat er op de korte termijn (bijvoorbeeld bij de gemeenteraadsverkiezing van 2014) elektronisch zal worden gestemd. Het is wellicht raadzaam om de website van de Kiesraad en het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties te volgen als er eventuele nieuwe ontwikkelingen zijn rondom dit dossier.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

Bezoekadres: Herengracht 21, 2511 EG den Haag
Postadres: Postbus 20011, 2500 EA Den Haag tel. 070-426 62 66
e-mail: kiesraad@kiesraad.nl

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: kiesraad@kiesraad.nl [<mailto:kiesraad@kiesraad.nl>]
Verzonden: donderdag 23 mei 2013 12:38
Aan: Postbus Kiesraad
Onderwerp: stembalies

Ingezonden op do, 05/23/2013 - 12:37
Ingezonden door:

Ingevulde gegevens zijn::

--Uw vraag--

Onderwerp: stemmachines

Vraag:

Door de gemeenteraad is de vraag gesteld of er volgend jaar bij de gemeenteraadsverkiezingen met de stemmachines gestemd kan worden. Ik lees op jullie site dat er een onderzoekscommissie voor 1-11-2013 advies moet geven over eventuele stemmachines. Is het nogelijk dat er in 2014 met stemmachines gestemd wordt?

Van: [REDACTED] Postbus Kiesraad
Onderwerp: [REDACTED]
Datum: dinsdag 28 september 2010 16:54:23

-----Oorspronkelijk bericht-----

Verzonden: dinsdag 28 september 2010 16:11
Aan: Postbus Kiesraad
Onderwerp: RE: [REDACTED]

Dank voor het doorsturen.

Echter, het ging me om uw adviezen (of althans de adviezen van de kiesraad). Uw adviezen zullen immers veel zwaarder wegen dan die van een 'willekeurige burger'. In uw (althans die van de kiesraad) advies staat o.a:

"De Kiesraad herhaalt hier zijn verzoek de eis aan te passen door te kiezen voor een methode die beter aansluit bij de soort software, zonder afbreuk te doen aan het doel van deze eis, namelijk de werking van de software, met behulp van onderliggende documentatie, transparant en controleerbaar maken."

Echter, transparantie is niet mogelijk als het geen Open Source betreft. Slechts de beschrijving van de software is niet voldoende - eenieder moet werkelijk de software in kunnen zien. Commerciële motieven om zulks te blokkeren en door dan dus ook closed source toe te staan, doen niet ter zake.

Mocht de conclusie dan zijn dat het stemproces dan niet veilig kan m.b.v. stemcomputers (omdat u dan wel de kiesraad blijkbaar bang is voor aanpassingen door derden), dan is dat m.i. ook inderdaad een betere conclusie dan welke andere conclusie dan ook waarin zou staan dat Closed Source toegestaan zou moeten zijn.

Het stemproces mag allesbehalve een commerciële aangelegenheid worden/zijn. Als er alleen een beschrijving van de software wordt gegeven, en niet de source zelf, dan is het niet mogelijk om de controleren of de beschrijving werkelijk overeenkomt met de source. Het is m.i. fout dat hierbij slechts zou worden vertrouwd op de mooie blauwe ogen van een commercieel bedrijf. De enige mogelijke beschrijving van voldoende diep niveau, is de source zelf.

Juist bij zo'n beetje het meest cruciale deel van de democratie - het stemmen - kunnen we toch niet zomaar afgaan op wat een commercieel bedrijf ons belooft? (Middels zijn beschrijving van de (werking van de) software.) Zelfs al zouden we dat wel kunnen: dan nog kan het zijn dat er fouten in de software zitten, waardoor de beschrijving sowieso niet overeenkomt met de source zelf. Hoe meer ogen naar de software kunnen kijken, hoe beter (en transparanter). Dit is ook te zien bij Linux: een ieder kan in de code van het besturingssysteem kijken. Het gevolg is dat het bijvoorbeeld Windows ver achter zich laat, voor wat betreft de veiligheid.

http://highered.mcgraw-hill.com/sites/dl/free/0072966629/314145/ch_05.pdf:

"For example, in a software development organization, the average number of software errors was about two errors per thousand lines of code, just before delivery to the customer." Hoewel het hier een onderzoek met een eng deel van de markt zal betreffen, weet ik uit ervaring (ik programmeer zelf en heb er zeer veel over gelezen), dat die getallen wel aardig kloppen. Fouten in stemsoftware zijn gewoon onacceptabel. Juist daarom _moet_ de code voor het publiek inzichtelijk zijn. Alleen al vanwege het feit dat het publiek inzichtelijk moet zijn, gaat de kwaliteit van software enorm omhoog. Want anders staat men natuurlijk voor het blok als er fouten worden ontdekt. Dus zal men de open source pas naar buiten brengen als men overtuigd is van de kwaliteit.

Het kan zijn dat commerciële partijen zich terug zullen trekken als de software Open Source moet zijn - omdat het dan minder winstgevend of zelfs verliesgevend zou zijn. Maar ik zie niet in hoe die overweging ondergeschikt kan worden gemaakt aan de (controleerbaarheid en de) gewenste volledige transparantie.

Daarom dus mijn dringende verzoek om het advies van de kiesraad te heroverwegen c.q. er op terug te komen, aan te passen en opnieuw te formuleren en te zenden naar de staatssecretaris.

>
> Geachte heer of mevrouw [REDACTED]
>
> In antwoord op uw e-mail kan ik u het volgende berichten.
>
> De Kiesraad heeft inderdaad onlangs een advies uitgebracht waarin hij
> de staatssecretaris vraagt om op korte termijn te komen met eisen voor
> elektronische stembalies. U kunt uw suggesties om de noodzakelijke
> waarborgen, zoals garantie van het stemgeheim, transparantie en
> controleerbaarheid, voorleggen aan het ministerie van Binnenlandse
> Zaken en Koninkrijksrelaties, zij zijn immers verantwoordelijk voor de
> eventuele invoering van stembalies. Derhalve sturen wij uw e-mail
> door naar het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
> (verkiezingsproces@BPRBZK.nl).
>
> Ik vertrouw erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.
>
> Met vriendelijke groet,
>
> [REDACTED]
> [REDACTED]
> [REDACTED]
> kiesraad@kiesraad.nl <<mailto:kiesraad@kiesraad.nl>> www.kiesraad.nl
> <<http://www.kiesraad.nl/>>
>
>
> -----Oorspronkelijk bericht-----
> Van: [REDACTED]
> Verzonden: dinsdag 28 september 2010 1:30
> Aan: Postbus Kiesraad
> Onderwerp:
>
>
> Geachte heer, mevrouw,
>
> Gaarne wil ik reageren op de tekst zoals die hier te vinden is:
>
> [http://www.kiesraad.nl/nl/Actueel/Nieuwsberichten/\(2047\)-Actueel-Nieuwsberichten-2010/Advies_na_verkiezingen_Tweede_Kamer_en_gemeenteraden.h](http://www.kiesraad.nl/nl/Actueel/Nieuwsberichten/(2047)-Actueel-Nieuwsberichten-2010/Advies_na_verkiezingen_Tweede_Kamer_en_gemeenteraden.html)
> tml
>
> Er staat dat de kiesraad wil dat garantie van transparantie en
> controleerbaarheid het toetsingskader moet vormen voor het herinvoeren
> van stembalies.
> Een voorwaarde daarvoor is dat alle gebruikte software (inclusief
> eventuele gebruikte besturingssystemen - die zijn nl. de baas over wat
> de programma's op dat besturingssysteem doen) Open Source is. Open
> Source houdt in dat de software voor eenieder inzichtelijk is en
> openbaar wordt gemaakt.
> Zonder gebruik te maken van Open Source in stemcomputers is er geen
> transparantie mogelijk. Controleerbaarheid wordt ook moeilijk bij
> stemcomputers: stemmen achteraf opnieuw tellen is wel mogelijk als er
> sprake is van een papertrail. Echter in landen waar dat al gebruikt
> is, bleek dat er wel eens technische problemen met de apparatuur waren
> (zoals niet meer functionerende printers en problemen met papier en
> inkt). Voorts betekent een papertrail natuurlijk een forse extra
> investering. Het gaat hier om miljoenen.
> Wat transparantie betreft: in het verleden is gebleken dat er bij
> betrokkenen geen intentie aanwezig is om Closed Source software in
> dezen direct al in eerste instantie af te wijzen. Terwijl dat toch een
> voorwaarde is voor transparantie.
> Daarom hierbij mijn voorstel om in een aangepast advies in dezen
> richting de staatssecretaris specifiek als harde voorwaarde te stellen
> (bij eventuele herinvoering van stemcomputers) dat alle gebruikte
> software (incl. eventuele besturingssystemen; dus niet alleen de
> stemsoftware
> zelf) in het stemproces Open Source moet zijn. En dat alle te gebruiken

> software (broncode) minimaal 6 maanden voor de betreffende verkiezingen
> openbaar wordt gemaakt, zodat iedereen kan controleren of de software wel
> van voldoende kwaliteit is.
> Zonder die toevoeging zal er uiteindelijk misschien wel heel veel geld
> uitgegeven gaan worden aan die dure nieuwe stemcomputers, maar zal
> (achteraf) blijken dat er geen transparantie mogelijk is. Dus zal er
> sprake zijn van een grote desinvestering (op kosten van de burger - van u
> en ik dus).
> Nog veel erger zou het natuurlijk zijn, als de transparantie (en
> controleerbaarheid) uiteindelijk wordt opgegeven om toch maar die
> 'handige stemcomputers' in te kunnen voeren. Dat zou m.i. een grote
> achteruitgang van de democratie betekenen.

>

>

>

>

>

>

>

> Het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties staat
> voor een goed functionerend openbaar bestuur, een veilige samenleving
> en een overheid waar
> burgers op kunnen vertrouwen. Daarmee borgen wij de kernwaarden van onze
> democratie.

>

>

>

> Bezoekt u binnenkort een BZK-locatie?

>

> Dan dient u in het bezit te zijn van een geldige Rijkspas of een
> geldig identiteitsbewijs (paspoort, nationale identiteitskaart,
> rijbewijs of vreemdelingendocument). Indien u bij controle
> geen geldig identiteitsbewijs kunt tonen, wordt de toegang geweigerd.
> Legitimatiebewijzen van andere organisaties worden niet geaccepteerd.

>

>

>

> Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u
> niet de
> geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt
> u
> verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De
> Staat
> aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard dan ook, die
> verband
> houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

>

> This message may contain information that is not intended for you. If
> you are not the addressee or if this message was sent to you by
> mistake, you are requested to
> inform the sender and delete the message. The State accepts no liability
> for
> damage of any kind resulting from the risk inherent in the electronic
> transmission
> of messages.

>

>

Van: [REDACTED]
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: RE: Wob aan gemeenten
Datum: woensdag 10 maart 2010 13:23:48

Heb hem al gesproken. Wij maken binnenkort een afspraak.

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED] -Oorspronkelijk bericht-----

Van: [REDACTED]
Verzonden: maandag 8 maart 2010 15:58
Aan: Postbus Kiesraad
Onderwerp: Wob aan gemeenten

Kiesraad
[REDACTED]

[REDACTED]

Er is nogal wat rumoer m.b.t. problemen rond de afgelopen gemeenteraadsverkiezingen. Wij willen ons als betrokken stichting graag een eigen beeld van de problemen gaan vormen.

Ter informatie voeg ik een Wob-verzoek bij dat onze stichting heden verstuurd aan alle gemeenten waar een gemeenteraadsverkiezing heeft plaatsgevonden. Dit zodat u zich op eventuele vragen van gemeenten kunt voorbereiden.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Stichting "Wij vertrouwen stemcomputers niet"

P.S.: Wij zullen in de toekomst waarschijnlijk vaker met elkaar te maken krijgen. Als u in deze hele drukke weken toch een moment tijd heeft zou ik u graag treffen voor een kort kennismakingsgesprek.

Meldingnummer: 008249

Tussenperiode vanaf oktober 2012

7 november 2012

Gegevens van de melder:

[Redacted]
 Telefoon: [Redacted]
 Email: [Redacted]
 Fax: [Redacted]
 Melder is: Burger

Gegevens van de melding:

Behandelaar: [Redacted]
 Melding via: email
 Mailnummer:
 Klacht: Nee
 Klacht verholpen: Nee
 Terugbellen: Nee
 Beantwoord: ja
 Doorgestuurd: nee
 Doorgestuurd naar:

Omschrijving van de melding:

Ingezonden op wo, 11/07/2012 - 06:15

Ingezonden door:

Ingevoerde gegevens zijn:

-Uw vraag-

Onderwerp: Stemmen

Vraag:

Bij de Amerikaanse verkiezingen viel mij op dat de kiesgerechtigden hun

Stem op verschillende manieren kunnen uitbrengen, bvb per brief of fax.

Is het wellicht wenselijk dat dit ook in dit land kan ??

En dan ook maar via de sociale media ??

Legt U deze vraag maar voor aan de wetgevende macht !!

-Uw persoonsgegevens-

[Redacted]
 [Redacted]
 [Redacted]
 [Redacted]

Aantekening:

[Redacted]

Inhoud van de afhandeling:

Geachte heer [Redacted]

In antwoord op uw vraag kan ik berichten dat het in Nederland gebruikelijk is om een stem uit te brengen op een neutrale locatie. Bij het stemmen via internet of fax valt namelijk niet te controleren of mensen niet onder druk worden gezet om hun stem uit te brengen en of het stemgeheim en de stemvrijheid in het gedrang komen. Wel is de Kiesraad van mening dat er veel sneller en beter kan. Daarom is er afgelopen verkiezing een onderzoek gedaan naar volmachten en een onderzoek met een nieuw stembiljet (A-4 formaat) dat elektronisch geteld kan worden. Overigens kunnen kiezers met de Nederlandse nationaliteit die in het buitenland wonen, wel per brief stemmen.

In het parlement is er wel een initiatiefwetsvoorstel ingediend om elektronisch stemmen mogelijk te maken. Ik hoop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Meldingnummer: 008249

7 november 2012

Trefwoord:

Tweede Kamerverkiezing 2012

Tussenperiode vanaf oktober 2012

Meldingnummer: 008497

Tussenperiode vanaf oktober 2012

7 maart 2013

Gegevens van de melder:

[Redacted]
[Redacted]
Telefoon: [Redacted]
Email: [Redacted]
Fax:
Melder is: Burger

Gegevens van de melding:

Behandelaar: [Redacted]
Melding via: email
Mailnummer:
Klacht: Nee
Klacht verholpen: Nee
Terugbellen: Nee
Beantwoord: ja
Doorgestuurd: nee
Doorgestuurd naar:

Omschrijving van de melding:

--Uw vraag--

Onderwerp: Computer stemmen

Vraag:

Gewoon een computer neerzetten, en het tevens uit printen, op wie je gestemd hebt, en dat je na het stemmen de code invoert of de uitslag klopt. Wat afgelopen jaar plaats heeft gevonden, in de stemlokaal, is onbegrijpelijk, veel te grote biljetten, geen gordijnen, en de toezicht houders konden gewoon mee kijken op de biljetten, schandalig. En nu willen ze andere kleuren potlood, waarvoor. Als er stemmen komt, met potlood, bij de telling camera's plaatsen, dit moet niet alleen in een hokje gebeuren, maar met toezicht van alle partijen, en op internet plaatsen, dat iedereen, maar aan hoeft te tikken, en mee kan zien hoe de telling verloopt. Heb bedenkingen, bij de laatste verkiezingen.

Vriendelijke Groet [Redacted]

-Uw persoonsgegevens-

[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]

Aantekening:

lom [Redacted]

Uw houding van de afhandeling:

Geachte mevrouw [Redacted],

Dank voor uw e-mail en voor het delen van uw visie over de manier waarop er wordt gestemd tijdens verkiezingen. Er kleven voor- en nadelen aan het stemmen met het rode potlood, net als aan stemmen per computer. Toevallig wordt er op dit moment door de Tweede Kamer stilgestaan bij de mogelijkheid om het elektronisch stemmen weer in te voeren (sinds 2006 wordt er weer met het rode potlood gestemd). Minister Plasterk (Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties) gaf aan dat het wat hem betreft tijd is om de discussie over elektronisch stemmen opnieuw te voeren. Het is dus nu aan de politiek om te overwegen of kiezers in de toekomst elektronisch kunnen stemmen. Wellicht ten overvloede: u kunt tellingen in het stembureau bijwonen, deze zijn openbaar.

Meldingnummer: 008497

Tussenperiode vanaf oktober 2012

7 maart 2013

Ik vertrouw erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Trefwoord:

Overige

27 maart 2013

Gegevens van de melder:

Gegevens van de melding:

Omschrijving van de melding:

--Uw vraag--

Onderwerp: Experiment met centraal tellen stemmen

Vraag:

Een aantal gemeenten zal in 2014 bij de gemeenteraadsverkiezing en verkiezing van het Europees parlement ervaring opdoen met het centraal tellen van de stemmen.

1. Kunt u mij iets meer vertellen over de Experimentenwet die dit, na aanneming , mogelijk moet maken?
2. Kan je als gemeente je hiervoor aanmelden en zo ja, onder welke voorwaarden?

–Uw persoonsgegevens–

Aanteken jog:

lom

Inh9ud yao de afuaodeling:

Geachte heer of mevrouw

In antwoord op uw vraag kan ik u het volgende berichten.

Een aantal gemeenten zal in 2014 bij de gemeenteraadsverkiezingen en de verkiezing van het Europees Parlement ervaring opdoen met het centraal tellen van de stemmen- nu gebeurt dat direct na afloop van de stemming, in de stembureaus. Dit wordt mogelijk gemaakt door een Experimentenwet die op 15 maart naar de Tweede Kamer is gestuurd. Het centraal tellen van de stemmen moet leideo tot meer uniformiteit, efficiency en openheid, aldus het ministerie. De wet moet nog wel door Tweede en Eerste Kamer worden aangenomen. Ook maakt de Experimentenwet het mogelijk dat er een nieuw model stembiljet voor kiezers buiten Nederland (elektronisch) wordt verspreid. Dit stembiljet kan eerder worden toegezonden. Hierdoor krijgt deze groep kiezers meer tijd om hun stembiljet terug te sturen. De regering heeft overwogen om in het voorstel de mogelijkheid op te nemen om te experimenteren met nieuwe stembiljetten binnen Nederland en met elektronisch tellen. Deze elementen zijn geschrapt, omdat de minister eerst de resultaten van onderzoek naar het opnieuw invoeren van het elektronisch stemmen wil afwachten.

Meldingnummer: 004747

Tussenperiode vanaf oktober 2012

27 maart 2013

Ik stuur uw vraag over de aanmelding door naar de betreffende afdeling van het ministerie van BZK.

Trefwoord:

Gemeenteraadsverkiezingen 2014

Meldingnummer: 008693

Tussenperiode vanaf oktober 2012

23 mei 2013

Gegevens van de melder:

■■■■■
■■■■■
Telefoon: ■■■■■
Email: ■■■■■
Fax:
Melder is: Gemeente

Gegevens van de melding:

Behandelaar: ■■■■■
Melding via: email
Mailnummer:
Klacht: Nee
Klacht verholpen: Nee
Terugbellen: Nee
Beantwoord: ja
Doorgestuurd: nee
Doorgestuurd naar:

Omschrijving van de melding:

-Uw vraag-

Onderwerp: stembalies

Vraag:

Door de gemeenteraad is de vraag gesteld of er volgend jaar bij de gemeenteraadsverkiezingen met de stembalies gestemd kan worden. Ik lees op jullie site dat er een onderzoekscommissie voor 1-11-2013 advies moet geven over eventuele stembalies. Is het mogelijk dat er in 2014 met stembalies gestemd wordt?

-Uw persoonsgegevens-

Achternaam ■■■■■
■■■■■
■■■■■
■■■■■
■■■■■
■■■■■

Aantekening:

Inhoud van de afhandeling:

Geachte heer/mevrouw ■■■■■

Minister Plasterk van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft in april van dit jaar de Commissie onderzoek elektronisch stemmen in de het stemlokaal ingesteld. De commissie gaat een risicoanalyse maken van het elektronisch stemmen en adviseren over hoe eventuele risico's kunnen worden afgedekt. Ook gaat is het de bedoeling dat de commissie eisen zal opstellen die aan elektronisch stemmen moeten worden gesteld. De ambitie van de commissie is om aan het eind van dit jaar een advies uit te brengen (eind 2013). Na het advies is het aan het parlement om te bezien hoe het dossier rondom elektronisch stemmen al dan niet verder zal worden ontwikkeld. Het dossier rondom elektronisch stemmen is een omvangrijk dossier; de politiek en verschillende actoren zullen hiermee op de lange termijn aan de slag gaan. Gelet op de omvang van het dossier en de verschillende facetten en actoren (bijvoorbeeld de politiek, maatschappelijk draagvlak, verschillende instanties en organisaties) die hierin een rol spelen zal het niet aannemelijk zijn dat er op de korte termijn (bijvoorbeeld bij de gemeenteraadsverkiezing van 2014) elektronisch zal worden gestemd. Het is wellicht raadzaam om de website van de Kiesraad en het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties te volgen als er eventuele nieuwe ontwikkelingen zijn rondom dit dossier.

Trefwoord:

Meldingnummer: 008693

23 mei 2013

Overige

Tussenperiode vanaf oktober 2012

Meldingnummer: 006691

Verkiezingen Tweede Kamer 2012

30 augustus 2012

Gegevens van de melder:

Telefoon:
Email:
Fax:
Melder is: Gemeente

Gegevens van de melding:

Behandelaar:
Melding via: email
Mailnummer:
Klacht: Nee
Klacht verholpen: Nee
Terugbellen: Nee
Beantwoord: ja
Doorgestuurd: nee
Doorgestuurd naar:

Omschrijving van de melding:

LS.
Binnenkort worden we allemaal weer gevraagd te stemmen met het rode potlood. Zo ouderwets.

- (1) Waarom kan een deel van Nederland niet vrijwillig stemmen per DIGID per computer?
- (2) Waarom zijn er nog steeds geen computer stemmingen op de bekende lokaties??

Graag uw reactie per e mail opm deze 2 vragen.

met vriendelijke groet

Aantekening:

Inhoud van de afhandeling:

Grachte heer

In antwoord op uw vraag kan ik berichten dat de keuze voor de terugkeer naar het potlood voortkomt uit de onrust rondom de stemprocedure tijdens de verkiezingen in 2006 en 2007 met betrekking tot stemcomputers. Sindsdien is het onderzoek naar een efficiëntere methode van stemmen een andere richting uitgegaan. Zo zijn we bezig het testen van nieuwe stembiljetten die we elektronisch kunnen tellen. Voorts is er vandaag een initiatiefwetsvoorstel ingediend van de Heer Taverne die het mogelijk wil maken om per internet te stemmen. Dit wetsvoorstel kunt u vinden op www.overheid.nl. Ik hoop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Trefwoord:

ALG Informatieverzoeken

Meldingnummer: 006691

30 augustus 2012

Verkiezingen Tweede Kamer 2012

Meldingnummer: 007843

Verkiezingen Tweede Kamer 2012

12 september 2012

Gegevens van de melder:

Telefoon: [REDACTED]
Email: [REDACTED]
Fax: [REDACTED]
Melder is: Burger

Gegevens van de melding:

Behandelaar: [REDACTED]
Melding via: email
Mailnummer:
Klacht: Nee
Klacht verholpen: Nee
Terugbellen: Nee
Beantwoord: ja
Doorgestuurd: nee
Doorgestuurd naar:

Omschrijving van de melding:

Onderwerp: Idee voor de verkiezingen

Vraag:

Beste lezer,

Gisteren (of eigenlijk vanochtend) heb ik tot 01.00 uur op het stembureau stemmen zitten tellen. Heel gezellig en in het hart van de democratie, een mooie dag. Ruim 1100 stemmen was geen sinecure na een pittige dag. Ik weet dat we ooit stemcomputers hadden en dat die fraudegevoelig waren. Maar is het geen idee om met barcodes te gaan stemmen? Mocht u daar iets in zien, bespreek ik het idee graag verder met u.

Vriendelijke groet,

Achternaam: [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Aantekening:

Inhoud van de afhandeling:

Geachte mevrouw [REDACTED]

In antwoord op uw vraag kan ik berichten dat er tijdens deze verkiezingen in een viertal gemeenten een proef is gedaan met nieuwe stembiljetten. Deze stembiljetten zijn in A4-formaat en genieten het voordeel dat zij elektronisch geteld kunnen worden. Dit op basis van barcode en de ingevulde stem. Daarmee is uw idee al in onderzoek. Ik dank u hartelijk voor het meedenken. Ik hoop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Trefwoord:

TK Stembureau (regulier, mobiel en bijzonder)

Meldingnummer: 007843

12 september 2012

Verkiezingen Tweede Kamer 2012

Meldingnummer: 004747

Verkiezingen Tweede Kamer 2012

11 juli 2012

Gegevens van de melder:

[REDACTED]
Telefoon: [REDACTED]
Email: [REDACTED]
Fax: [REDACTED]
Melder is: Gemeente

Gegevens van de melding:

Behandelaar: [REDACTED]
Melding via: email
Mailnummer:
Klacht: Nee
Klacht verholpen: Nee
Terugbellen: Nee
Beantwoord: ja
Doorgestuurd: nee
Doorgestuurd naar:

Omschrijving van de melding:

Ingezonden op wo, 07/11/2012- 07:48

Ingezonden door:

Ingevulde gegevens zijn::

Onderwerp: vernietigen stemmachines

Vraag: I.v.m. verhuizing naar nieuw gebouw: is er een verplicht proces vernietigen stemcomputers?

Achternaam: [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Aanteekening:

i.o.m. [REDACTED]

Inhoud van de afhandeling:

Geachte mevrouw [REDACTED]

In navolging van uw e-mail waarin u vraagt of er een verplicht proces is met betrekking tot het vernietigen van stemcomputers, kan ik u het volgende berichten.

Er is geen verplicht proces om stemcomputers te vernietigen. In de Kieswet is en was hierover niets geregeld. U wordt aangeraden om net zo te handelen als met de vernietiging van gewone computers en als met vertrouwelijke informatie.

Ik hoop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Informatiepunt Verkiezingen

■ refwçord: ALG
Overig

Meldingnummer: 004747

11 juli 2012

Verkiezingen Tweede Kamer 2012

Meldingnummer: 000099

Verkiezingen Tweede Kamer 2010

22 maart 2010

Gegevens van de melder:

Telefoon:
Email:
Fax:
Melder is: Burger

Gegevens van de melding:

Behandelaar:
Melding via: email
Mailnummer:
Klacht: Nee
Klacht verholpen: Nee
Terugbellen: Nee
Beantwoord: Ja
Doorgestuurd: Nee
Doorgestuurd naar:

Omschrijving van de melding:

Beste Kiesraad,

Ik ben
Ik ben een meisje van 15 jaar oud en ik zit in 3VWO van het in

We hebben een opdracht gekregen voor Nederlands om een krantenartikel te gaan schrijven. Mijn onderwerp ging over het stemmen met stemcomputers of rode potlood. Ik heb een aantal vragen en ik hoop dat ik daar antwoord op krijg.

1. Wat is het plan voor 9 juni? Wordt er gestemd met het potlood of de stemcomputer?
2. Als er met de stemcomputer wordt gestemd wat doen jullie dan tegen de fraude?
3. Wat vinden jullie de beste manier van stemmen?
(graag verschillende meningen)
4. Wie bepaalt het nou precies op welke manier er gestemd wordt?

Alvast bedankt,

Aantekening:

Inhoud van de afhandeling:

Geachte

Naar aanleiding van uw vragen reageer ik als volgt. In algemene zin is in de Kieswet geregeld in Nederland dat er met potlood gestemd wordt. Momenteel is er dan ook wettelijk gezien geen mogelijkheid om stemcomputers in te zetten bij verkiezingen

Vraag 1. Op 9 juni zal dan ook met potlood worden gestemd. Als gevolg van discussie over de betrouwbaarheid van stemcomputers is sinds het voorjaar van 2008 het wettelijk niet meer mogelijk om tijdens verkiezingen voor een vertegenwoordigend orgaan in Nederland gebruik te maken van een stemcomputer. Hieraan ging een lange periode van stemmen met stemmachine en later stemcomputer (vanaf 1966), vooraf. Er is nog niet besloten over het gebruik van een stemprinter of een eventuele herintrede van de stemcomputer.

22 maart 2010

Vraag 2. Omdat er geen stemcomputers worden gebruikt tijdens de komende verkiezingen laat ik deze vraag onbeantwoord.

Vraag 3. De Kiesraad heeft in een advies zich uitgesproken over de rol van stemcomputers in het verkiezingsproces. Dat er meerdere standpunten over het gebruik van stemcomputers zijn in te nemen blijkt vooral uit de recente opmerkingen in de media. Die gaan over de voor en nadelen in het gebruik van stemcomputers, enerzijds, en het handmatig stemmen en tellen van de stemmen, anderzijds. Ik raad aan deze na te gaan om zo de verschillende standpunten in kaart te brengen.

Vraag 4. De wetgever bepaalt uiteindelijk op welke manier er gestemd wordt. In het geval van een wetswijziging kan daartoe worden overgegaan door de Tweede Kamer met een voorstel tot wijziging van de Kieswet.

Voor meer informatie wijs ik graag op onze website: www.kiesraad.nl.

Mocht u nog vragen hebben, dan kunt u altijd contact opnemen met het informatiepunt verkiezingen, te bereiken op 0704267329.

Ik vertrouw erop u zo voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

Informatiepunt Verkiezingen

Trefwoord:
TKStemming

Meldingnummer: 002422

Verkiezingen Europees Parlement 2009

18juni2009

Gegevens van de melder:

[REDACTED]
[REDACTED]
Telefoon: [REDACTED]
Email: [REDACTED]
Fax: [REDACTED]
Melder is: Burger

Gegevens van de melding:

Behandelaar: [REDACTED]
Melding via: email
Mailnummer:
Klacht: Nee
Klacht verholpen: Nee
Terugbellen: Nee
Beantwoord: Ja
Doorgestuurd: Nee
Doorgestuurd naar:

Omschrijving van de melding:

Betreft: veilig stemmen

Vraag:

Het is zo simpel dat ik me afvraag waarom het er nog niet is. Welnu er kan gestemd worden middels stemmachines. Als deze een papiertje uitprinten met de stem er op. Dit kan de stemmer controleren en doet dit ten overstaan van het stembureau in een bus. *Een notaris of personage 1e kamer trekt bv. ca 5% briefjes uit een bak met alle stembureaus en deze worden door andere stembureaus gecontroleerd. Fraude met de stemmachine en die van een stembureau komen zo aan het licht.

* weet hier nog wat varianten op [REDACTED]

Aantekening:

Inhoud van de afhandeling:

In reactie op uw opmerkingen over veilig stemmen kan ik u het volgende berichten. Het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties acht het van het grootste belang dat het uitbrengen van een stem transparant, controleerbaar, integer en veilig gebeurt. Een kiezer moet ervan uit kunnen gaan, dat wanneer hij zijn stem uitbrengt, hij dat veilig kan doen en dat het stemgeheim niet wordt geschonden.

In Nederland is ruim dertig jaar gebruik gemaakt van stemmachines. Recente kritiek op stemmachines- ten aanzien van betrouwbaarheid en de mogelijkheid ze 'af te lezen' - heeft er toe geleid dat de Minister van BZK de goedkeuring voor de inzet ervan heeft ingetrokken. Stemmen met een stemmachine is dus niet meer toegestaan, en in heel Nederland is bij de afgelopen verkiezing van het Europees Parlement dan ook weer met het rode potlood gestemd.

Indien u een opmerking heeft over het stemmen met potlood, of indien u suggesties heeft over hoe er in de toekomst op een veilige manier gestemd kan worden, dan raad ik u aan contact op te nemen met het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (<http://www.minbzk.nl/algemene-onderdelen/serviceblok/contact>) dat hiervoor de verantwoordelijkheid draagt, door het invullen van het daarvoor bestemde contactformulier.

Trefwoord:

ALG Stemming

Meldingnummer: 002422

18juni2009

Verkiezingen Europees Parlement 2009

Meldingnummer: 000727

Verkiezingen Europees Parlement 2009

6 mei 2009

Gegevens van de melder:

Utrecht
Telefoon:
Email:
Fax:
Melder is: Gemeente

Gegevens van de melding:

Behandelaar:
Melding via: telefoon
Mailnummer:
Klacht: Nee
Klacht verholpen: Nee
Terugbellen: Nee
Beantwoord: Ja
Doorgestuurd: Nee
Doorgestuurd naar:

Omschrijving van de melding:

Hebben blinden en slechtzienden bij de aankomende verkiezing totaal geen mogelijkheid om aan de stemming deel te nemen? Hierover is in de gemeenteraad van Utrecht een motie ingediend die vanavond onder behandeling zal komen.

Aantekening:

Inhoud van de afhandeling:

De staatssecretaris heeft het gebruik van stemmachines door mensen met een visuele handicap verboden. Wel heeft zij toegezegd een aantal faciliteiten te creëren om het stemproces voor mensen met een visuele handicap te vergemakkelijken. Deze faciliteiten heb ik aan voorgelezen. Op de vraag of die faciliteiten nu al beschikbaar zijn heb ik haar doorverwezen naar het ministerie van BZK.

Trefwoord:

EP Stemming

Meldingnummer: 000727

6 mei 2009

Verkiezingen Europees Parlement 2009

Meldingnummer: 000381

Verkiezingen Europees Parlement 2009

6 april 2009

Gegevens van de melder:

[Redacted]
[Redacted]
Telefoon: [Redacted]
Email: [Redacted]
Fax:
Melder is: Gemeente

Gegevens van de melding:

Behandelaar: [Redacted]
Melding via: telefoon
Mailnummer:
Klacht: Nee
Klacht verholpen: Nee
Terugbellen: Nee
Beantwoord: Ja
Doorgestuurd: Nee
Doorgestuurd naar:

Omschrijving van de melding:

Een raadslid uit de gemeente heeft de vraag gesteld of er bij de aankomende verkiezingen gebruik mag worden gemaakt van stemmachines voor blinde en slechtziende kiezers. Dit n.a.v. een bericht van een belangengroep dat blinden en slechtzienden geen hulp willen bij het stemmen. Kan dit geregeld worden?

Tweede vraag: waar in de Kieswet staat dat er ondersteuning aan blinden en slechtzienden mag worden gegeven bij het stemmen?

Aantekening:

Overlegd met [Redacted] die heeft overlegd met [Redacted] over doorsturen brief.

Inhoud van de afhandeling:

[Redacted]

Vraag 2: dit is terug te vinden in artikel J 28 van de Kieswet.

Trefwoord:

EP Stemming

Meldingnummer: 000381

6 april 2009

Verkiezingen Europees Parlement 2009

Meldingnummer: 000380

Verkiezingen Europees Parlement 2009

2 april 2009

Gegevens van de melder:

[REDACTED]
[REDACTED]
Telefoon: [REDACTED]
Email:
Fax:
Melder is: Pers

Gegevens van de melding:

Behandelaar: [REDACTED]
Melding via: telefoon
Mailnummer:
Klacht: Nee
Klacht verholpen: Nee
Terugbellen: Nee
Beantwoord: Ja
Doorgestuurd: Nee
Doorgestuurd naar:

Omschrijving van de melding:

Is het al (breed) bekendgemaakt dat voor de verkiezingen EP overal met het rode potlood moet worden gestemd?
Waarom is dit nodig, wat waren de problemen bij de apparatuur?
Is het eenmalig, dus alleen bij de verkiezingen EP?
Vergt dit ook meer inzet van gemeenten, bv. meer personeel bij de stembureaus en moet er handmatig worden geteld?

Aantekening:

Doorgestuurd naar [REDACTED], afgehandeld door [REDACTED]

Inhoud van de afhandeling:

Ad 1: dat is bij de organiserende partijen algemeen bekend. Voor de kiezers organiseert BZK een algemene voorlichtingscampagne.
ad 2 en 3: stemmachines voldeden niet aan eis van transparantie. Zie rapport van de commissie Korthals Altes. N.a.v. dit rapport is onderzocht of de door de commissie voorgestelde stemmenprinter + aparte teller veilig te realiseren zouden zijn, dat blijkt bij huidige stand van de techniek niet het geval te zijn. Hierop heeft staatssecretaris van BZK de goedkeuring voor alle machines ingetrokken evenals de goedkeuringsmogelijkheid zelf. De verwachting is dat we de komende jaren met potlood en papier gaan stemmen.
ad 4: handmatig tellen is noodzakelijk. Wel hebben we OSV voor de ondersteuning van de backoffice, maar daar merkt de kiezer niets van. De vraag naar personeel is niet meer aan de orde geweest.

Trefwoord:

EP Stemming

Meldingnummer: 000380

2 april 2009

Verkiezingen Europees Parlement 2009

Meldingnummer: 002799

Verkiezingen Tweede Kamer 2006

5 maart 2007

Gegevens van de melder:

Telefoon:
Email:
Fax:
Melder is: Burger

Gegevens van de melding:

Behandelaar:
Melding via: email
Mailnummer:
Klacht: Nee
Klacht verholpen: Nee
Terugbellen: Nee
Beantwoord: Ja
Doorgestuurd: Nee
Doorgestuurd naar:

Omschrijving van de melding:

Blancostem. Hoe gaat dat ook alweer?

Aantekening:

Inhoud van de afhandeling:

Geachte heer

Bij zowel stemmachines als bij stemmen met papier en potlood kunt u blanco stemmen. Als er in uw gemeente met het potlood gestemd wordt, kunt u blanco stemmen door op het stembiljet geen hokjes rood te maken. Op de stemmachine is een aparte knop 'blanco' aangebracht. Als u die indrukt en de instructies op het scherm volgt, hebt u ook blanco gestemd.

Ik hoop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

Trefwoord:
Stemming

Meldingnummer: 002799

5 maart 2007

Verkiezingen Tweede Kamer 2006

Meldingnummer: 002776

Verkiezingen Tweede Kamer 2006

2 maart 2007

Gegevens van de melder:

Telefoon:
Email:
Fax:
Melder is: Burger

Gegevens van de melding:

Behandelaar:
Melding via: email
Mailnummer:
Klacht: Nee
Klacht verholpen: Nee
Terugbellen: Nee
Beantwoord: Ja
Doorgestuurd: Nee
Doorgestuurd naar:

Omschrijving van de melding:

Mogen de mensen in het stembureau het nummertje wat je krijgt
waarmee je naar de computer gaat op de oproepkaart schrijven?

Aanteken jng:

Inhoud van de afhandeling:

Geachte

Uit artikel J 21 van het Kiesbesluit volgt dat bij het gebruik van stemmachines volgnummers worden gebruikt om de kiezers een voor een gebruik te laten maken van de stemmachine. Het opschrijven van volgnummers op de oproepingskaarten wordt in de Kieswet en in het Kiesbesluit niet genoemd, en er dus ook niet door uitgesloten.

Het eventueel bijhouden van de volgnummers door stembureauleden heeft geen invloed op het stemgeheim. De stemmachines slaan de stemkeuze van de kiezers in een willekeurige volgorde op, waardoor met behulp van de volgnummers niet is na te gaan welke keuze een kiezer heeft gemaakt.

Ik hoop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

Trefwoord:
Stemming

Meldingnummer: 002776

2 maart2007

Verkiezingen Tweede Kamer 2006

Meldingnummer: 003824

Verkiezingen Gemeenteraad 2010

27 februari 2010

Gegevens van de melder:

[REDACTED]
[REDACTED] - Ambassade
Telefoon:
Email:
Fax:
Melder is: Organisatie

Gegevens van de melding:

Behandelaar: TS
Melding via: email
Mailnummer:
Klacht: Nee
Klacht verholpen: Nee
Terugbellen: Nee
Beantwoord: Ja
Doorgestuurd: Nee
Doorgestuurd naar:

Omschrijving van de melding:

Geachte [REDACTED]

Na aanleiding van het telefoongesprek van afgelopen vrijdag middag verzoek ik u vriendelijk om de onderstaande vragen betr elektronisch stemmen.

De Ambassade is door het [REDACTED] Ministerie van Binnenlandse Zaken verzocht om in een aantal EU-landen na te gaan hoe de stand van zaken is m.b.t.:

Invoering van elektronisch stemmen /testperiodes / ervaringen etc.

Ik hoop u reactie hierop te mogen ontvangen en dank u bij voorbaat voor uw medewerking.

Met vriendelijke groet,

Ambassade van [REDACTED]
[REDACTED]

Aantekening:

Inhoud van de afhandeling:

TS 11-3-10

Geachte [REDACTED]

27 februari 2010

Hartelijk dank voor uw vraag en mijn excuses voor de wat verlate beantwoording. In dit e-mail bericht zal ik kort ingaan op de het uitsluiten van stemmachines.

Als gevolg van discussie over de betrouwbaarheid van stemcomputers is sinds het voorjaar van 2008 het wettelijk niet meer mogelijk om tijdens verkiezingen voor een vertegenwoordigend orgaan in Nederland gebruik te maken van een stemcomputer. Hieraan ging een lange periode van stemmen met stemmachine en later stemcomputer (vanaf 1966), vooraf. In 2007 ontstond discussie over de betrouwbaarheid in beïnvloedbaarheid van stemcomputers. Dit heeft geleid tot een commissie (van oud Minister Korthals Altes) die in het Rapport van de Inrichting van het Verkiezingsproces heeft aanbevolen af te zien van het gebruik van de stemcomputer en in plaats daarvan te overwegen met een stemprinter te gaan werken. Dit advies is overgenomen door de Staatsecretaris van Binnenlandse Zaken. Vanaf de Europese Parlementsverkiezingen van 2009 wordt er weer met potlood gestemd. Er is nog niet besloten over het gebruik van een stemprinter of een eventuele herintrede van de stemcomputer. Ik voeg een link naar het rapport toe.

In aanvulling op het stemmen met potlood is door de Kiesraad een systeem van ondersteunende software ontwikkeld. De Ondersteunende Software Verkiezingen (OSV) ondersteunt het verkiezingsproces tijdens de kandidaatstelling en uitslagberekening. Het gaat nadrukkelijk om ondersteunende software: het papieren proces is en blijft leidend. De software wordt gebruikt bij de gemeenteraadsverkiezingen, de verkiezingen voor de Tweede Kamer, het Europese Parlement, de provinciale staten, bij deelraadverkiezingen en bij referenda. De OSV is voor het eerst gebruikt bij de verkiezingen voor het Europees Parlement in 2009. De software wordt geëvalueerd bij iedere verkiezing en indien nodig, aangepast. Mocht u meer interesse hebben in het systeem van ondersteunende software dan ben ik uiteraard bereid u hier nog separaat over informeren.

Ik vertrouw erop u zo voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groeten,

Trefwoord:
ALG Overige

Meldingnummer: 002311

Verkiezingen Tweede Kamer 2010

9juni2010

Gegevens van de melder:

Telefoon:
Email:
Fax:
Melder is: Burger

Gegevens van de melding:

Behandelaar:
Melding via: email
Mailnummer:
Klacht: Nee
Klacht verholpen: Nee
Terugbellen: Nee
Beantwoord: Ja
Doorgestuurd: Nee
Doorgestuurd naar:

Omschrijving van de melding:

Doorgestuurd naar

L.S.,

een lezer van weblog Sargasso wees er op dat het de nodige moeite kost het stemvakje goed rood te kleuren. Hij wijst er op dat hierdoor biljetten slecht leesbaar zouden kunnen worden. In deze link kunt u zijn waarneming vinden.

Hij schrijft:

Die enorme (lichtbruine) stembiljetten zijn van een bepaalde (gladde) papiersoort, als je vervolgens het hokje wil inkleuren houdt het kleurpigment van het rode (hb-) potlood niet goed. Je moet dus echt je best doen om het piepkleine hokje duidelijk rood in te kleuren. E.e.a. zorgt namelijk voor vele formulieren met een flauw roodachtig iets, slecht zichtbaar. Je zou het b.w. v.s. met een licht vochtige duim zo uit kunnen stuffer... of de duizenden biljetten op een stapel tijdens de telling

Met hartelijke dank voor uw medewerking,

Aantekeo jng:

lom

Inhoud van de afhandeling:

15-6-2010

Geachte heer

In antwoord op uw e-mail kan ik u het volgende berichten.

Ruim dertig jaar werd in ons land met behulp van een stemmachine gestemd. In 2007 kwam er echter een verbod op het gebruik van stemmachines. Het stemgeheim kon met stemmachines niet voldoende worden gewaarborgd. Ook was de betrouwbaarheid en transparantie van de telling van stemmen in het geding. Sinds de verkiezingen voor het Europees Parlement in 2009 stemt Nederland daarom weer alom met rood schrijfmateriaal en papier.

In artikel J 26, lid 1, van de Kieswet is over het rood maken van een vakje op het stembiljet het volgende bepaald: 'De kiezer

Meldingnummer: 002311

Verkiezingen Tweede Kamer 2010

9juni2010

gaat na ontvangst van het stembiljet naar een stemhokje en stemt aldaar door een wit stipje, geplaatst vóór de kandidaat van zijn keuze, rood te maken'. In de Kieswet staat dus alleen dat het rood schrijfmateriaal dient te zijn en niet wat voor soort materiaal het dient te zijn. De gemeenten zijn zelf verantwoordelijk voor de aanschaf van het schrijfmateriaal.

Uw opmerking over het soort papier van het stembiljet, zal worden meegenomen in de evaluatie van de Kiesraad en het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

[Redacted signature]

Ik vertrouw erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

[Redacted name]

Medewerker Informatiepunt Verkiezingen

Telefoonnummer: [Redacted]

E-mailadres: PostbusInformatiepunt@minbzk.nl

Trefwoord:

TKStemming

Meldingnummer: 002011

Verkiezingen Europees Parlement 2009

4juni2009

Gegevens van de melder:

[REDACTED]
[REDACTED]
Telefoon: 06-53410235
Email: **[REDACTED]**
Fax:
Melder is: Burger

Gegevens van de melding:

Behandelaar: **[REDACTED]**
Melding via: email
Mailnummer:
Klacht: Nee
Klacht verholpen: Nee
Terugbellen: Nee
Beantwoord: Ja
Doorgestuurd: Nee
Doorgestuurd naar:

Omschrijving van de melding:

Vroeger waren de stembussen verzegeld.

Met de invoering van de stemmachine is bepaald dat ook deze verzegeld moeten zijn.

Nu gebleken is dat stemmachines behalve niet controleerbaar ook niet betrouwbaar zijn, zijn we weer terug bij het ouderwetse rode potlood.

In Delft (maar het lijkt mij stug dat het in andere plaatsen ook niet zo is) zijn de stembussen niet meer voorzien van een verzegeling, maar van een hangslot. Dit zou op zich een goede oplossing zijn mits de sleutelgaten van deze hangsloten een verzegelingsticker zouden hebben of dat de sleutel van het hangslot zich in een verzegelde enveloppe zou bevinden. Helaas in Delft is geen van beide het geval. Géén verzegeling van het hangslot en het sleuteltje ligt los in de kist met stembureauspulleo. Ook de protocollen voor de stembureauvoorzitters spreekt in een aantal gevallen over de verzegeling van stembussen. De stembusvoorzitter heeft ook geen verzegelingmaterialen om in geval van schorsing van het stembureau de stembus te verzegelen (bijv. artikel J27).

In theorie kan dus de voorzitter van het stembureau dan wel andere leden van het stembureau gedurende de gehele dag van stemming de stembus openen en weer sluiten zonder dat dit te controleren is.

Beo ik nu een kniesoor?

Ik denk het niet, zeker niet als je bedenkt dat politici steeds vaker de neiging hebben om het democratische proces "een handje te helpen".

Dit soort zaken dien je gewoon goed, zorgvuldig en van tevoren te regelen.

Aantekening:

Inhoud van de afhandeling:

Hierbij bericht ik u dat uw melding in goede orde is ontvangen.

Indien u van mening bent dat in het stemlokaal waar u op doelt op een onrechtmatige wijze gestemd is, kunt u daarover het beste contact opnemen met de gemeente Delft, en daar een klacht indienen. U kunt de gemeente Delft bereiken via het telefoonnummer **[REDACTED]**. Verder kan ik u erop wijzen dat u, indien u van mening bent dat de verkiezing (in dit stembureau) niet rechtsgeldig is verlopen, bezwaar kunt maken bij de openbare zitting van het hoofdstembureau die plaatsvindt op 8 juni om 10:00 uur in Dordrecht (op het gemeentehuis), of anders bij de openbare zitting van het centraal stembureau die plaatsvindt op 11 juni om 11:00 uur in de Tweede Kamer in Deo Haag. Via de contactpagina van www.uheefthetvoorhetzeggen.nl is dezelfde melding van u binnengekomen; deze beschouw ik hierbij ook als antwoord.

Trefwoord:

EP Stemming

Meldingnummer: 002011

4juni2009

Verkiezingen Europees Parlement 2009

Meldingnummer: 002709

Verkiezingen Tweede Kamer 2006

28 februari 2007

Gegevens van de melder:

Telefoon:
Email:
Fax:
Melder is: Burger

Gegevens van de melding:

Behandelaar:
Melding via: email
Mailnummer:
Klacht: Nee
Klacht verholpen: Nee
Terugbellen: Nee
Beantwoord: Ja
Doorgestuurd: Nee
Doorgestuurd naar:

Omschrijving van de melding:

Een neef is analphabeet en geestelijk niet volwaardig. Hij wil wel stemmen en geeft ook aan op welke partij. Mag ik hem bij het stemmen per stemmachine helpen?

Aantekening:

Inhoud van de afhandeling:

De volstrekte zelfstandigheid van een kiezer vormt een essentieel bestanddeel van het verkiezingswerk. Volgens de Kieswet is het verlenen van bijstand alleen toegestaan op grond van een lichamelijk handicap. Personen die niet in staat zijn om bij de verkiezingen hun wil te bepalen (wilsonbekwamen), mogen niet aan de stemming deelnemen. Bijstand aan kiezers die niet lichamelijk hulpbehoevend zijn, kan dus leiden tot ongeldigverklaring van de stemming.

U geeft echter aan dat uw neef zijn wil kan bepalen, of in ieder geval met betrekking tot zijn stemkeuze. Als dat het geval is, en dit ook voldoende blijkt naar het oordeel van de stembureauleden, is het slechts mogelijk dat u inlichtingen aan uw neef geeft, die daarna zelfstandig de stemcomputer bedient. Hij mag bij het stemmen achter de stemcomputer dus geen hulp bij krijgen.

Trefwoord:

Stemming

Meldingnummer: 002709

28 februari 2007

Verkiezingen Tweede Kamer 2006

Meldingnummer: 004350

Verkiezingen Gemeenteraad 2010

11 maart 2010

Gegevens van de melder:

Telefoon:
Email:
Fax:
Melder is: Burger

Gegevens van de melding:

Behandelaar:
Melding via: email
Mailnummer:
Klacht: Nee
Klacht verholpen: Nee
Terugbellen: Nee
Beantwoord: Ja
Doorgestuurd: Nee
Doorgestuurd naar:

Omschrijving van de melding:

Geachte

Helaas is mijn stem dus verloren gegaan. Jammer, maar het zij zo.

Ik heb de afgelopen tijd nog eens om me heen gevraagd en een ieder kwam tot de conclusie die ik eerder meldde, namelijk dat tot en met de laatste landelijke verkiezingen op stembiljetten en op stemmachines de mogelijkheid bestond om het hokje blanco in te vullen of op de toets 'blanco' te drukken.

Ik ben er van overtuigd dat slechts weinigen een geldige blanco stem kunnen hebben uitgebracht omdat bij deze gemeenteraad verkiezingen geen duidelijk 'blanco' stemvakje op het formulier stond. Voorts mag een overheid van de bevolking niet verwachten dat zij alle regels van de kieswet uit het hoofd kent. Het lijkt me bovendien een vereiste dat kiezen voor de bevolking zo simpel en zo duidelijk mogelijk is. Dat is een taak van de overheid.

De recente verkiezingen kunnen op technische gronden dus niet ongeldig worden; dat was ook m'n bedoeling niet. Nochtans denk ik dat juist uit het oogpunt van uw adviesfunctie een impuls moet uitgaan naar de Tweede Kamer om duidelijk een vakje 'blanco' af te drukken - rechtsboven, zoals tot niet lang geleden - zo lang nog formulieren worden gebruikt. Zoals ik reeds schreef, zat op de 'oude' stemmachines rechtsboven een 'blanco' knop. Die zat er niet voor niets, en dus lijkt het me raadzaam als u daartoe de Tweede Kamer adviseert de knop ook op nieuwe stemmachines te voorzien.

Indien een en ander niet binnen de functie van uw Kiesraad valt, weest dan zo goed me te laten weten waar ik het voorgaande wél kan indienen.

Met vriendelijke groet,

Aaotekenjog:

Inhoud van de afhandeling:

25-3-10

Geachte

Naar aanleiding van uw vraag het volgende.

De Kiesraad / het Informatiepunt Verkiezingen heeft uw opmerkingen en suggesties ter verbetering van het stembiljet ter kennisgeving aangenomen. Ik kan uw voorstellen dan ook niet verder behandelen. Mocht u uw voorstel om artikel N 7 van de Kieswet te veranderen toch behandeld willen zien, dan raad ik u aan om contact op te nemen met een lid van de Tweede Kamer, zij zijn de wetgevende instantie. Ook zou u een brief kunnen sturen aan het ministerie van Binnenlandse Zaken en

Meldingnummer: 004350

Verkiezingen Gemeenteraad 2010

11 maart 2010

Koninkrijksrelaties, dat de verantwoordelijkheid draagt voor de Kieswet.

Overigens wijs ik u er op dat stemmen via stemcomputers niet meer mogelijk is en kan ik u mededelen dat de huidige regeling voor het blanco stembiljet volledig overeenkomt met het geen in artikel N 7 van de Kieswet is opgenomen.

Ik vertrouw erop uw vraag zo afdoende te hebben beantwoord.

Met vriendelijke groet,

Informatiepunt VerkiezingenTS 24-3-10 tk.

Trefwoord:
GR Overige

Notitie

Onderwerp

De inzet van de nieuwe stemcomputer bij de verkiezingen in België

Datum

5 november 2012

Kenmerk

Aan

Leden van de Kiesraad

Van

Secretariaat

Onderdeel

Secretariaat Kiesraad

Inlichtingen

Blad

1 van 5

Aantal bijlagen

1

Het doel van deze notitie is in om u te informeren over de inzet van de nieuwe stemcomputer bij de afgelopen verkiezingen in België.

De nieuwe stemcomputer

In België worden sinds begin jaren '90 stemcomputers ingezet. In 2005 is besloten, door het Vlaamse en de Brusselse overheid, om een vernieuwing door te voeren. In samenwerking met zeven Belgische universiteiten is een studie uitgevoerd naar digitale stelsystemen.¹ Op basis van deze studie is vervolgens een voorstel gemaakt voor de (nieuwe) Belgische stemcomputer. Het Venezolaanse bedrijf Smartmatic heeft na de aanbesteding de opdracht gekregen om een nieuwe stemcomputer te ontwikkelen. Ondanks dat Smartmatic ook voor andere landen stemcomputers heeft ontwikkeld, is de Belgische stemcomputer erg verschillend en gaat het om een nieuw systeem.

Het secretariaat bereidt momenteel een werkbezoek aan Brussel voor. Tijdens dit werkbezoek wordt het secretariaat nader geïnformeerd over de nieuwe stemcomputer.

De verkiezingen

Zondag 14 oktober j.l. hebben in België verkiezingen plaatsgevonden voor gemeente- en provincieraden. Bij de verkiezingen werd er in 151 van de 308 gemeenten in Vlaanderen² met de nieuwe Belgische stemcomputer gestemd. Het gaat 3.138 stemlokalen.³ In de gemeenten waar de nieuwe stemcomputer niet is ingezet, werd met potlood en papier gestemd. In Vlaanderen openden de stembureaus om 8.00 uur. Afhankelijk van de stemmethode sloten de stembureaus op verschillende tijdstippen. Werd er met potlood gestemd dan sloot het stembureau om 13.00 uur, stembureaus met de nieuwe stemcomputer sloten om 15.00 uur. De ervaring is dat binnen deze uren er in een min of meer normale situatie 800 à 1000 kiezers zonder problemen kunnen stemmen. Brussel

¹ Uitkomsten van de Studie zijn te vinden in het rapport BeVoting Studie van de Elektronische Stelsystemen uit 2007.

² In twee van de 19 gemeenten in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is ook de nieuwe stemcomputer gebruikt.

³ In totaal ging het om 6.163 stemlokalen in Vlaanderen. Deze aantallen zijn in de Belgische pers genoemd.

Hoofdstedelijk Gewest en Wallonië hebben ieder eigen kieswetgeving voor lokale verkiezingen. De openingstijden van stembureaus was daar anders. Zo waren de digitale stembureaus in Brussel open tot 14.00 uur, maar waren er ook stembureaus die tot 16.00 uur geopend waren.

Problemen met de nieuwe stemcomputer

In de Belgische media zijn verschillende problemen gemeld met betrekking tot de nieuwe stemcomputer. Volgens het Agentschap voor Binnenlands Bestuur hebben zich in 230 van de 3138 digitale stembureaus in Vlaanderen ernstige problemen voorgedaan. In een behoorlijk aantal stembureaus waren er opstartproblemen met de stemcomputers. [REDACTED]

[REDACTED] Een aantal voorzitters van stembureaus was niet of onvoldoende opgeleid (dat was een verantwoordelijkheid van de gemeenten) en men vroeg technische bijstand, gewoon om op te starten. In de opstartfase was er ook een vrij lange "integriteitscontrole" tussen de 2 usb-sticks (enkele minuten). Vaak dacht men [REDACTED] dat de computer vastgelopen was en begon men de usb-sticks in- en uit te trekken [REDACTED]

[REDACTED] Hierdoor kon er om 8.00 uur nog niet gestemd worden en ontstonden er (lange) rijen wachtende kiezers. Kiezers werden (als dat mogelijk was) doorverwezen naar andere stembureaus. De gesignaleerde problemen hebben overigens geen zichtbare invloed gehad op de opkomst. Daarbij moet evenwel aangetekend worden dat kiesgerechtigden in België een stemplicht hebben. In de media werden vooral problemen met de opstartcodes en defecte usb-sticks genoemd als oorzaak. Andere problemen waren er met de printers in de stemcomputer. Zo gaven enkele stemcomputers in het begin al aan dat het papier bijna op was. Ook waren er gevallen waar het papier vastliep. De oorzaak hiervan zou (mede) zijn dat kiezers hun chipkaart die in de computer moest worden gestoken voordat er gestemd kan worden, in de uitvoergleuf van de printer probeerden te steken. Om 9.15 uur waren er nog zo'n 40 stembureaus die met computerproblemen te kampen hadden.⁴ Eén stembureau in Brasschaat bleef gesloten omdat problemen niet konden worden opgelost, kiezers moesten naar een ander stembureau om te stemmen.

In sommige stembureaus moesten de stemmen (in de stembus) herteld worden, aangezien kiezers zelf de stemprint in de stembus hadden gedaan. Volgens de procedure moet de kiezer zijn stemprint bij de stembus inscannen en vervolgens dichtgevouwen afgeven aan een medewerker van het stembureau. Deze medewerker doet vervolgens het stembiljet in de bus. Soms ging dit niet goed en verdween het stembiljet ongescand in de stembus.

In de bijlage is een overzicht gegeven van de voornaamste problemen die zich hebben voorgedaan.

⁴ <http://kw.knack.be/west-vlaanderen/nieuws/algemeen/problemen-met-stemcomputers-in-oostende-brugge-roeselare-en-kortrijk-lange-wachtrijen/article-4000192532605.htm>

Reactie vanuit het bestuur

Volgens de Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, de heer Bourgeois, waren de meeste problemen te wijten aan menselijke fouten. In 10 à 15 procent van de gevallen lag het aan de apparatuur. Volgens de administrateur-generaal van het Agentschap voor Binnenlands Bestuur zouden er 170 stembureaus later zijn geopend door de problemen. In slechts een tiental gevallen zouden de problemen langer dan een halfuur hebben aangehouden.

Voorkeurstemmen door stemcomputer

Op de donderdag na de verkiezingen bracht De Standaard⁵ het nieuws naar buiten dat bepaalde kandidaten extra (voorkeurs)stemmen hebben gekregen dankzij de stemcomputer. De oorzaak hiervan zou zijn gelegen in het te gevoelige touchscreen. Door te hard of te snel achter elkaar op het scherm te drukken zou naast de partij ook de kandidaat worden geselecteerd. Hierdoor zouden bepaalde kandidaten waarvan de keuzeknop zich op dezelfde plaats als die van de partij bevond, 'bonusstemmen' hebben gekregen. Voordat de stemprint werd afgedrukt kregen de kiezers nog een scherm waarop zij de keuze moesten bevestigen en eventueel konden aanpassen. De voorzitter van de Antwerpse rechtbank (die toezicht houdt op de verkiezingen in Antwerpen) sluit in het artikel niet uit dat partijen hierdoor aan een extra zetel zijn geholpen, ten koste van een andere partij.

[REDACTED]

⁵ http://www.standaard.be/artikel/detail.aspx?artikelid=DMF20121017_00338928

Bijlage 1: Overzicht voornaamste problemen bij stembureaus uit Het Belang van Limburg⁶

Een overzicht van de voornaamste problemen aan de stembureaus:

- In **Hasselt** lag het stembureau in de Banneux-wijk enkele uren plat. Ook in de deelgemeenten Runkst en Godsheide waren er bij de opstart kortstondig enkele onderbrekingen.
- In **Genk** kampten twee bureaus met noemenswaardige problemen. In een kiesbureau waren de USB-sticks defect en moest een nieuwe lading worden aangeleverd, wat tot een uur vertraging leidde. Op een andere plaats ging de scanner stuk en was er ook enig oponthoud tot de interventieploeg het euvel had hersteld.
- Ook in **Maasmechelen** waren er problemen met stemcomputers. In verschillende kiesbureaus ontstonden lange wachtrijen. Op enkele plaatsen duurde het bijna een uur voor de wachtende kiezers hun stem konden uitbrengen.
- In andere gemeenten, zoals in **Lommel** en **Houthalen-Helchteren**, waren er overal wel kleine moeilijkheden, zoals met de printers die haperden, maar langer dan een kwartier duurden daar de wachttijden niet.
- In **Antwerpen** is de stembusgang zondagochtend bijzonder moeizaam op gang gekomen. Naast tal van technische problemen moest er in allerijl gezocht worden naar zeven nieuwe voorzitters van stembureaus. Het laatste bureau kon uiteindelijk pas om 9.45 uur de deuren openen. In **Deurne** is één voorzitter gewoon niet opgedaagd.
- In **Brasschaat** startte een stembureau niet op. Uiteindelijk startte het bureau niet op en moesten kiezers in andere kantoren gaan stemmen.
- In **Merksem** blijft een stembureau vermoedelijk een hele dag dicht wegens technische problemen
- In heel **groot Antwerpen** moet er in twee bureaus opnieuw geteld worden omdat twee kiezers hun kaart zelf in de gleuf staken wat niet mag.
- Bart Somers maakte zich enorm boos op de Vlaamse regering en met name bevoegd minister [Geert Bourgeois](#) (N-VA) omdat er ook in zijn eigen stembureau in **Hombreek** technische problemen zijn met stemcomputers wat ook bij hem tot lange wachtrijen leidde
- Ook in **Herentals** worstelden meerdere kiesbureaus met nukkige theologie. In de kiesbureaus 5,6,7 en 8 aan de Augustijnenlaan waren er vroeg in de ochtend ernstige problemen, waardoor veel kiezers terug naar huis gingen om het later op de dag nog eens te proberen. In deelgemeente Noorderwijk liet iets na 11 in één kiesbureau de printer het afweten, waardoor ook daar lange wachttijden waren.
- In **Dendermonde** en **Sint-Niklaas** is telkens een elektronisch stembureau pas om 9 uur opengegaan door problemen met de apparatuur. Ook de burgemeester van Sint-Niklaas is niet tevreden over het materiaal en de back-up van Binnenlandse Zaken.
- In de Stedelijke Handelsschool aan de Parklaan in **Turnhout** geraakte één van de bureaus niet opgestart. De kiezers moesten uitwijken naar andere bureaus.
- Technische problemen zorgden in stembureaus in **Temse** voor wachtrijen tot anderhalf uur.

⁶ <http://www.hbvl.be/nieuws/verkiezingen2012/aid1259659/chaos-door-technische-problemen.aspx>

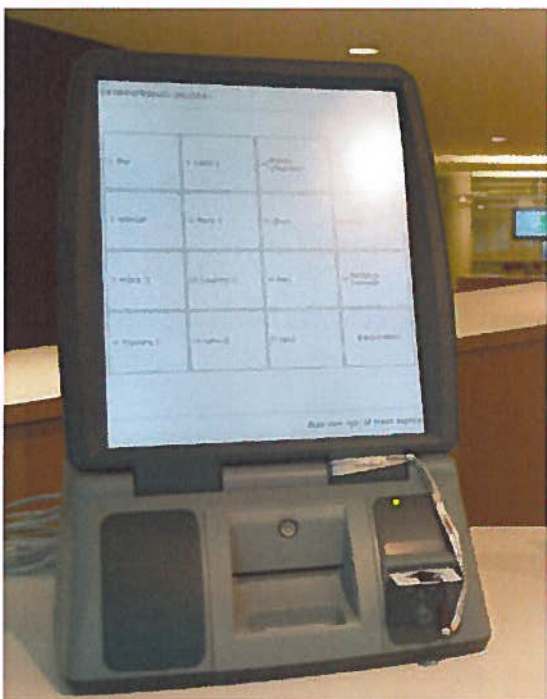
- Ook in **Mol** zijn er zondag problemen met het stemmen. In de kiesbureaus Achterbos en Millegem ondervinden de computers heel wat hinder.
- Eén stembureau in **Lint** blokkeerde bij de start. De eerste 27 stemmen werden niet geregistreerd waardoor deze helemaal op het einde, rond 15u, opnieuw geteld moeten worden. Hiervoor moet de bak met de stemkaarten geopend worden nadat er een proces verbaal is opgesteld.
- In **Herselt** verloopt het stemmen niet meteen van een leien dakje. In het kiesbureau in De Mixx hebben ze al diverse interventies moeten doen.
- In het gemeenschapshuis van **Hingene** was er enige animatie omdat één van de stemcomputers het liet afweten. Mensen konden er wel stemmen, maar het papiertje waarop hun stem werd afgedrukt, kwam in één kieshokje herhaaldelijk niet uit de computer. De stemgerechtigden moesten noodgedwongen voor een ander stemhokje aanschuiven.
- Het opstarten van de stemcomputers in **Kapellen** verliep in sommige stembureaus niet zoals gepland. Onder andere in de sporthal aan de Chr. Pallemansstraat en in het jeugdcentrum den Biz waren er problemen.
- Stembureau 257 aan de Pinksterbloemstraat in **Ekeren** zou ook niet zijn open gegaan.
- In **Oostende**, waar voor het eerst elektronisch gestemd werd, waren er op meerdere plaatsen grote problemen met de stemcomputers. De problemen zorgden voor lange wachtrijen en niettegenstaande de meeste problemen binnen het uur opgelost waren, duurde het in het Atheneum nog tot vlak voor 12 uur vooraleer de computers van één stemlokaal in orde waren. Daarvoor hadden al tientallen mensen boos het stemlokaal verlaten.
- In Eksaarde, een deelgemeente van **Lokeren**, is zondagmorgen een hoogbejaarde man overleden in een stembureau.
- Ook in het stembureau aan de Lorzestraat in **Dessel** kreeg een persoon een hartaanval. Het slachtoffer werd overgebracht naar het ziekenhuis.

Factsheet Belgische stemcomputer

Op 14 december a.s. brengen we een bezoek aan Brussel. Een van de onderdelen van dit bezoek is een presentatie van de nieuwe Belgische stemcomputer die onlangs is gebruikt bij verkiezingen. Deze Factsheet geeft de nodige achtergrond informatie over de Belgische stemcomputer.

Voorgeschiedenis

In België worden, naast het stemmen op papier, sinds de begin jaren '90 ook stemcomputers ingezet. In 2005 is besloten door de Vlaamse en de Brusselse overheid dat de onder tussen ernstig verouderende stemcomputers vervangen moesten worden. In samenwerking met zeven Belgische universiteiten is een studie uitgevoerd naar digitale stelsystemen. Op basis van deze studie is vervolgens een voorstel gemaakt voor de (nieuwe) Belgische stemcomputer.

Het Venezolaanse bedrijf Smartmatic heeft na de aanbesteding de opdracht gekregen om een nieuwe stemcomputer te ontwikkelen. Hoewel Smartmatic ook voor andere landen stemcomputers heeft ontwikkeld, is de Belgische stemcomputer een geheel nieuw systeem.

Aanloop naar de nieuwe stemcomputer

2007: Studie naar een nieuw stelsysteem

2008: Parlementair debat

2009-2010: Aanbesteding stemcomputer

2011: Ontwikkeling prototype, in oktober is een stemexperiment gehouden met de nieuwe stemmachine¹

2011: Regeringsbeslissing

2012: 14 oktober 2012 gebruikt bij verkiezingen voor gemeente- en provincieraaden

Apparatuur

Wat is er allemaal nodig om te kunnen stemmen met de stemcomputer.

- Stemcomputer
 - o Stemcomputer
 - o Interne printer Stembiljet printer
 - o Sleutel, voor het openen van de stemcomputer
 - o Interne kaartlezer
 - o Alarmbox
 - o Optioneel een barcodelezer, voor de stemcomputer met audiomodule
- De voorzitterscomputer
 - o Laptop
 - o Printer
 - o Kaartlezer (om de chipkaart die de kiezer mee krijgt in te stellen)
 - o USB-hub (om de verschillende apparatuur aan de laptop te koppelen)
 - o 2 USB-sticks, met de verkiezingsgegevens en het programma
 - o Chipkaarten, die de kiezer mee krijgt op de stemcomputer te activeren
 - o Stembus met daarop een scanner voor de QR-code op het stembiljet

¹ Het experiment vond plaats op 22 locaties en er waren 6000 kiezers bij betrokken. Journaal 1 item:

<http://www.deredactie.be/cm/vrtnieuws/mediatheek/programmas/journaal/2.18419/2.18420/1.1140459>

Een uitgebreid instructiefilmpje geeft een uitgebreid beeld van proces rond de stemcomputer:
<https://www.youtube.com/watch?v=WfMOB0fsjHE>

Het stemmen verloopt als volgt

1. Na legitimatie ontvangt een kiezer een chipkaart van het stembureau;
2. De kiezer gaat het stemhokje in en steekt de chipkaart in de stemcomputer;
3. Op het scherm worden instructies weergegeven en kan de kiezer zijn stem bepalen;
4. Na bevestiging van de stemkeuze, print de stemcomputer een stembiljet;
5. Met het dichtgevouwen stembiljet gaat de kiezer naar de stembus;
6. Bij de stembus scant de kiezer de QR-code op het stembiljet;
7. Na het scannen wordt het stembiljet afgegeven aan de bijzitter (mede werker van het stembureau die bij de stembus staat), die het stembiljet in de stembus doet;
8. Tot slot krijgt de kiezer zijn legitimatiebewijs terug.

Een kort filmpje laat zien hoe een kiezer zijn stem uitbrengt: <https://www.youtube.com/watch?v=jwxhFvCnVig>

Verkiezingen 14 oktober 2012

Bij de verkiezingen werd er in 151 van de 308 gemeenten in Vlaanderen² met de nieuwe Belgische stemcomputer gestemd. Het ging hierbij om 3.138 stemlokalen.³

Problemen met de nieuwe stemcomputer

In de Belgische media zijn verschillende problemen gemeld met betrekking tot de nieuwe stemcomputer. In een behoorlijk aantal stembureaus waren er opstartproblemen met de stemcomputers, waardoor er (lange) wachtrijen ontstonden. De problemen hadden ondermeer te maken met de opstartcode en de verificatie van de USB-sticks. Zo'n 170 stembureaus gingen later open door de problemen. In een tiental gevallen leidden de problemen er toe dat langer dan een halfuur gesloten bleven. Merendeel van de opstartprobleem kwam voort uit menselijk (ondeskundig) handelen, in 10 à 15 procent van de gevallen lag het daadwerkelijk aan de apparatuur.

Na de verkiezing bleek dat bepaalde kandidaten bijzonder veel voorkeurstemmen hadden gekregen.⁴ Deze 'bonusstemmen' worden in verband gebracht met het gebruik van de stemcomputer. De oorzaak zou zijn gelegen in het te gevoelige touchscreen van de stemcomputer. Door te hard of te snel achter elkaar op het scherm te drukken zou naast de partij ook de kandidaat worden geselecteerd. Hierdoor zouden bepaalde kandidaten waarvan de keuzeknop zich op dezelfde plaats als die van de partij bevond, 'bonusstemmen' hebben gekregen.

Extra informatie

- Binnenlandse Zaken - Directie Verkiezingen: <http://www.ibz.rn.fgov.be/index.php?id=140&L=1>
- Vlaanderen kiest: <http://www.vlaanderenkiest.be>
- Ontwikkelaar stemcomputer Smartmatic: <http://www.smartmatic.com>
- Binnenland artikel over de stemcomputer: <http://binnenland.vlaanderen.be/sites/default/files/body-LR.pdf>

² In twee van de 19 gemeenten in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is ook de nieuwe stemcomputer gebruikt.

³ In totaal ging het om 6.163 stemlokalen in Vlaanderen. Deze aantallen zijn in de Belgische pers genoemd.

⁴ Het nieuws van de bonusstemmen werd op de donderdag na de verkiezingen door De Standaard naar buiten gebracht: http://www.standaard.be/artikel/detail.aspx?artikelid=DMF20121018_00339229

Van: [REDACTED]
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: Internationaal nieuws
Datum: vrijdag 16 december 2011 15:59:10
[REDACTED] [REDACTED]

Elektronisch stemmen België

Bij de lokale verkiezingen van oktober 2012, zal driekwart van de Vlamingen elektronisch

stemmen.

Op voorstel van minister van Binnenlands Bestuur Geert Bourgeois (N-VA) nam de Vlaamse

regering afgelopen week het besluit om alle gemeenten met meer dan 25.000 inwoners te voorzien

van nieuwe stemcomputers; gemeenten die in het verleden al elektronisch stemden, worden ook

opnieuw voorzien. De gemeenten omvatten samen 72,9 procent van de Vlaamse kiezers.

De nieuwe computers gebruiken een nieuw systeem: de kiezer ontvangt een papieren strookje

waarop de uitgebrachte stem staat afgedrukt. Daarmee is er controle of de machine de stem wel

correct registreerde.

De Vlaamse, Brusselse en federale overheid hebben het prototype in oktober van dit jaar getest bij

meer dan 6.000 mensen.

Er zijn vooralsnog onvoldoende financiële middelen om het systeem aan alle gemeenten te geven.

'Omdat de efficiëntiewinst daar het grootst is' is voorrang gegeven aan de grotere gemeenten.

De Vlaamse overheid neemt 80 procent van de kosten op zich. De federale overheid moet 20

procent betalen.

[REDACTED]

[REDACTED]

